

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 09 Ocak 2014
Sayı : 1249

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz gerekçeleriyle birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımızla arz ederiz.

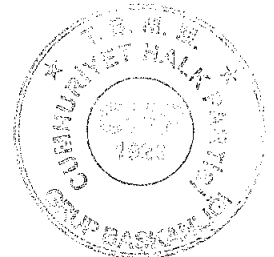
M. Akif Hamzaçebi

M. Akif Hamzaçebi
İstanbul Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

Engin Altay
Sinop Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

Muharrem İnce
Yalova Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon				
Esas Komisyon	Adalet			
Tarih: 22 Ocak 2014		E. No: 2/1951		
Ysm.Uzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gn.Sek.
AA	il	MA	M	MM
TBMM BAŞKANI	M			

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
09 Ocak 2014
Numara:

T B M M KÜTÜPHANE VE ARŞİV HİZM. BAŞKANLIĞI
09 Ocak 2014
No: 274054

GENEL GEREKÇE

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde adil yargılanma hakkının ihlali nedeniyle verilen çok sayıdaki kararın yanında özellikle son 10 yılda gerçekleştirilen soruşturma veya kovuşturmalarda halkın hukuka güveni ciddi şekilde azalmıştır. Buna ek olarak, insan hakkı ihlallerinde yaşanan ciddi artış da ülkemizi hukuk devleti olmaktan giderek uzaklaştırmıştır. Öyle ki, bağımsız ve tarafsız mahkemeler tarafından hüküm tesis edildiği yönündeki inanç ciddi şekilde zedelenmiştir.

Nitekim AB ile aday ülkelerde güvenilirlik araştırması yapan Eurobarometre kuruluşunun 1002 kişi ile yaptığı anket sonucu, 2009 yılında yargıya güven % 63 ve 2010 yılının Şubat ayında ise % 65 iken, 16-22 Kasım 2012 tarihleri arasında IKSARA adlı kuruluş tarafından 1.709 kişiyle yüz yüze yapılan ankette çıkan sonuç ise, acı bir gerçeği ortaya koymaktadır. Zira bu ankete göre ülkemizde yargıya güvenenlerin oranı sadece % 5'tir.

Dolayısıyla 12 Eylül 2010 tarihinde gerçekleşen Anayasa referandumu sonucu yeniden yapılanan yargıya güven kaybolmuş durumdadır.

Özellikle 2004 yılında kurulan özel yetkili mahkemelerde 2007 yılı ortalarından başlayarak gerçekleştirilen soruşturma ve kovuşturmalarda savunma hakkını kısıtlayan, hatta hiçe sayan uygulamalar gerçekleştirilmiş, masumiyet karinesi göz ardı edilmiş ve kamu kurumlarında tasfiye sonuçları doğuran tutuklama ve mahkumiyet kararları verildiği gözlenmiştir.

Yine bu mahkemelerce verilen kararlar kamu vicdanını sızlatan boyutlara ulaşmış ve kurgu ve kuşku dolu kanıtlarla binlerce kişi ve ailelerini olumsuz etkileyen, hatta intiharlara sürükleyen sonuçlar yaratmıştır. Genel bir kanı da suçlu insanların yanında, pek çok suçsuz insanın cezalandırıldığı şeklindedir.

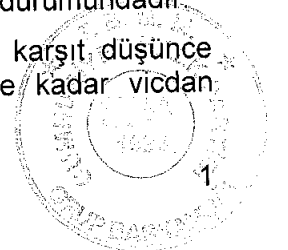
Yargı siyasal mücadeleye konu bir alana dönüşmüştür. Nitekim yakın geçmişte özel yetkili mahkemelerin aldığı kararlar konusunda sınırsız destek ve koruma güdüsü içinde bulunanların, bugünlerde "orduya kumpas kuruldu", "paralel devlet oluştu" ya da "devlet içinde çete var" deme gereği görme noktasına gelmeleri mutlak anlamda bir irdlemeyi gerektirmektedir.

Elbette adli görev yapan kolluk ile yargı mensuplarının yürütmenin etki alanından çıkmasını bağımsız yargı adına sevindirici bir gelişme olarak değerlendirmek mümkündür. Lakin bugün yaşananlar bu ayrışmanın hukukun üstünlüğünün bir gereği olarak değil de, yargıya egemen olma savaşının, daha doğrusu yargıya hangi gücün sahip olması mücadelesinin yansıması olduğunu kabul etmek daha doğru bir yaklaşım olacaktır.

Eğer devletin üst makamlarında yargının öldüğü veya çöktüğü söylemleri dillendirilir hale gelmiş ise, yargıya yönelik güven duygusu kaybolmuş ve yargı kendi içinde sorun alanlarını çözme güdü ve niyetinden uzak ise, parlamenter sistemin bir an önce devreye girmesi Anayasal bir zorunluluk haline gelmiş demektir. Zira yargının güvenilirliğini yitirmesi, devlet mekanizması içinde hak arama, adalete güven ve sonuçta devlete gönül bağının da zayıflaması sonucunu doğuracaktır. Yargının ölmesi demek; güçler ayrılığı ilkesinin, demokrasinin ve toplumsal barışta devlet etkisinin de can çekişmesi anlamına gelecektir. Kısaca hukuk devleti ilkesi rayından çıkarılmıştır.

Bu noktada parlamento; gerçek hakimlik teminatına dayalı, hukukun üstünlüğü ile insan haklarını esas alan, hukuk adamlarının kimsenin etkisinde kalmadan özgürce ve vicdani kanaatlerine göre karar verme ortamını sağlayan, çağdaş bir yargı yapısının oluşumuna katkıda bulunacak yasal düzenlemeler yapmak ve de yürütme organının kuvvetler ayrılığı ilkesini göz ardı eden uygulamalarına karşı denetim görevini yerine getirmek durumundadır.

Yargı birilerinin arka bahçesi, gizli ajandasını icrada bir aygıt veya karşıt düşünce sahiplerinin susturulması aracı olmaktan kurtarılmalıdır. Bu açıdan düne kadar vicdan

sızlatan yargı kararları karşısında avuç ovuşturmanın da, vicdan temizliği için bağımsız yargı arayışına katkıda bulunmaları önem taşımaktadır.

Bu nedenlerle bağımsız yargı için iktidar ve muhalefet partilerine mensup milletvekilleri sorumluluk üstlenmeli, keza bu sürece katkıda bulunmalıdırlar. Kuşkusuz yargının gerçek konumuna getirilmesi, titiz ve uzun soluklu bir çalışmayı gerektirmektedir.

Lakin bu sürecin tamamlanmasına kadar, pek çok bireyin adil yargılama haklarının ihlali nedeniyle mağduriyetlerinin devam edeceği de ortadadır. Bu aşamada en azından olumsuz yargılama koşullarının uygulandığı ve tabii hakimlik ilkesine açıkça aykırı yargı yerlerinin görevlerine son verilmesi, savunma hakkını kısıtlayan bazı düzenlemelerin öncelikli olarak elden geçirilmesi ve "yargı mağdurlarının" yeniden ve adil olarak yargılanmalarına ortam sağlanması amacıyla bu teklifin verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Nihayet, bu yasa teklifi bir sonuç değil, adil yargılamayı esas alan bir yargı yapısının oluşumunda başlangıç olarak kabul edilmelidir.

Hazırlanan kanun teklifi kapsamında 3713 sayılı yasanın 10. Maddesi ile 6352 sayılı Yasanın Geçici Madde 2'nin 4-5-6-ve 7. Fıkraları yürürlükten kaldırılarak, özel yetkili veya bölge ağır ceza mahkemeleri olarak adlandırılan mahkemeler kapatılmakta, yargılamaların suç yerindeki ağır ceza mahkemelerinde yapılması sağlanmaktadır.

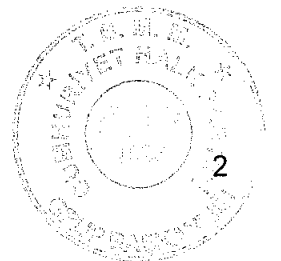
Bu aşamada tabii hakimlik ilkesine aykırı ve verdikleri kararların toplum vicdanında genel kabul görmemesi nedeniyle davaların baştan görülmesi veya yeniden yargılama müesseselerinin işletilmesi ayrıca düzenlenmektedir.

Özel yetkili mahkemelerin görev ve yetkileri 5 Temmuz 2012 tarihinde sona erdirilmiştir. Lakin yasaya eklenen Geçici Madde 2. Maddesinin 4-5-6-7. Fıkralarıyla bakmakta oldukları davalarla ilgili karar verilinceye kadar görevlerine devam edecekleri de ayrıca düzenlenmiştir.

Bir mahkemenin görev ve yetkilerine kanun hükmü ile son verilirken, eldeki davalarla ilgili geçici bir maddeyle görevini sürdürme yetkisi tanınması, mahkemenin kapatılma gerekçesiyle çeliştiği gibi, tabii hakimlik ilkesine de aykırı bir durumdur.

Hem bu nedenle ve hem de görevine son verilen mahkemenin adil yargılama hakkını ihlal mahiyetinde verdiği kararlar üzerinde şüphe dalgası oluşmuştur. Bu açıdan 5 Temmuz 2012 tarihinden itibaren özel yetkili mahkemelerce sürdürülen, karar verilen ve hatta kesinleşen davalarla ilgili kuşkuların giderilmesi için davaların yeniden görülmesi ve yeniden yargılama işleminin icrasının gerekli olduğu sonucuna varılmıştır.

Öte yandan gizli tanık adıyla bilinen tanıklığın yapılma biçimi elden geçirilmekte ve iletişim bilgileri ile dijital verilerin delil başlangıcı niteliği yasal düzenlemeyle açıkça vurgulanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1 - Bu madde ile tabii hakimlik ilkesine açıkça aykırı olan ve de yaptıkları işlem ve verdikleri kararlarla uzun ve ölçsüz tutukluluk dolayısıyla insan haklarını, savunma taleplerini göz ardı ederek savunma hakkını, kuşkulu ve kurgu izlenimi doğuran kanıtlarla tutuklama ve mahkumiyet kararı vererek adil yargılama hakkını ihlal eden özel düzenleme ve yetkilerle donatılmış mahkemelerin kapatılması amaçlanmaktadır. Keza gizli tanık uygulamasındaki değişiklik nedeniyle de, Tanık Koruma Kanunu ile çelişen Ceza Muhakemesi Kanununun 58. Maddesinin 3. Fıkrası da yürürlükten kaldırılmaktadır.

MADDE 2 – Koruma altına alınan tanığın kovuşturma aşamasında kimliğinin belirsiz olması, davanın taraflarıyla aynı ortamda bulunmaksızın ifade alımının gerçekleşmesi savunma hakkını kısıtlayan bir durumdur. Keza gizli tanığın güvenliği kadar önemli olan bir husus da savunma hakkının korunmasıdır. Madde ile tanığın güvenliği ile savunma hakkı arasında bir denge kurulmaya çalışılmıştır. Bu anlamda soruşturma aşamasında tanığın gerçek kimlik ve adresi gizli tutulurken, kovuşturma aşamasında duruşmada hazır bulunma hakkına sahip bulunanların bulunduğu ortamda ve gerçek kimliğiyle ifadesinin alınması düzenlenmektedir. Ancak bu ifade alımı sırasında oturum gizli olarak yapılacaktır. Böylelikle savunma hakkı adil yargılamaya olanak verecek biçimde gerçekleştirilirken, tanığı duruşmada hazır bulunma hakkına sahip olanlar dışındakilerin görmemesi sağlanacaktır. Keza bu aşamalardan sonra tanık kanunda belirtilen koruma önlemlerinden yararlanacaktır.

MADDE 3 – Madde ile tanığın dinlenmesi sırasında olası saldırılara karşı korunması ve soruşturma aşamasında dinlenmesi mümkün olmayan gizli tanığın ifadesinin delil olarak nitelenmemesi amaçlanmaktadır.

MADDE 4 – Madde ile tanığın kimliğinin gizlenmesinin sadece soruşturma aşamasına yönelik olduğu düzenlenmektedir.

MADDE 5 – Aslında Ceza Muhakemesi Kanununun 178. Maddesinin 1. Fıkrası uyarınca mahkemece dinlenme talepleri reddedilen savunma tanıkları ile uzman kişilerin duruşmaya getirilmeleri halinde dinlenmeleri amir bir hüküm ise de, uygulamada bu hükme uyulmayarak savunma hakkı ihlallerine rastlandığından maddenin sonuna "zorunludur" ibaresi eklenerek, bu amir hüküm vurgulanmak istenmiştir.

MADDE 6 – Hukuk öğretisinde bilgisayar ve elektronik depolama araçlarındaki bilgi ve belgeler doğrudan delil niteliğinde sayılmamaktadır. Buna rağmen uygulamada salt bu verilere dayanılarak tutuklama ve mahkumiyet kararları verildiği, hatta bir başkasının bilgisayarındaki sadece adları geçenlerin uzun mahkumiyetlere maruz bırakıldıkları görülmektedir. Keza bu duruma Ceza Muhakemesi Kanununda açık bir düzenleme olmamasının neden olduğu sonucuna varıldığından, haksız ve ağır özgürlükleri sınırlama hallerinden uzaklaştırılmasını teminen, verilerin somut başka delillerle desteklenmesi koşulu aranmıştır.

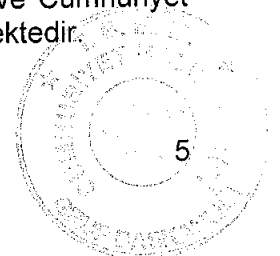
GEÇİCİ MADDE 1 – Bu kanunun 1. Maddesiyle kapatılmasına karar verilen mahkemelerdeki süren, temyiz incelemesinde bulunan ve de 6352 Sayılı Yasanın yürürlüğe girdiği tarihten sonra kesinleşen davaların tevzi edildikleri mahkemelerde yeniden görülmesi ve yeniden yargılamaya ilişkin hususlar düzenlenmektedir. Davaların yeniden görülmesi veya yeniden yargılamanın temel amacı, tabii hakimlik ilkesine aykırı olarak oluşturulan mahkemelerce verilen kararların kamu vicdanında çoğunlukla kabul görmemesi, savunma haklarının açık ihlalini gösteren olguların ortaya çıkması ve kararların yargıdaki siyasallaşmanın izlerini taşımasıdır. Bu amaçla toplumsal barış ve yargıya güvenin yeniden tesisi anlamında davaların yeniden görülmesi ve yargılamaların yenilenmesi gerekli görülmüştür.

GEÇİCİ MADDE 2 – Bu kanunla yapılan değişikliklerin süren yargılamalarda ve yeniden yargılamaya konu davalarda uygulanması amaçlanmaktadır.

GEÇİCİ MADDE 3 – Kapatılan mahkemelerde görev yapan başkan, hakim ve Cumhuriyet savcılarının yeni görev ve yetkilerinin hangi makamlarca belirleneceği belirtilmektedir.

MADDE 7 – Yürürlük maddesidir.

MADDE 8 – Yürütme maddesidir.

Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi

MADDE 1 – 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 10. Maddesi ile 6352 sayılı Kanunun Geçici 2'nci maddesinin 4, 5, 6 ve 7'nci fıkraları ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 58. Maddesinin 3. Fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2 – 5726 sayılı Tanık Koruma Kanununun 5. Maddesinin 1. Fıkrasının (a) ve (b) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 5- (1) Bu kanun kapsamında bulunanlar hakkında uygulanabilecek tanık koruma tedbirleri şunlardır.

- a) Soruşturma aşamasında kimlik ve adres bilgilerinin kayda alınarak gizli tutulması ve kendisine yapılacak tebligatlara ilişkin ayrı bir adres tespit edilmesi,
- b) Duruşmada hazır bulunma hakkına sahip bulunanlar da olduğu halde ve gerçek kimliğiyle gizli oturumda dinlenmesi,

MADDE 3 - 5726 sayılı Tanık Koruma Kanununun 9. Maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 9- (1) Bu kanun hükümlerine göre, haklarında tedbir kararı alınan tanıkların duruşmada dinlenmesi sırasında, fiziksel saldırıdan etkilenmemesi için gereken önlemler alınır.

(2) Tanık duruşma beklerken taraflarla aynı ortamda tutulamaz.

(3) Gizli tanığın kovuşturma aşamasında dinlenememesi halinde, soruşturma aşamasındaki ifadesi delil listesinden çıkarılır.

(4) Haklarında tedbir kararı alınan tanıkların, keşifte dinlenmeleri sırasında da bu madde hükümleri uygulanır.

MADDE 4 - 5726 sayılı Tanık Koruma Kanununun 10. Maddesinin 2. Fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 10- (2) Soruşturma aşamasında tedbir kararının kapsam ve niteliğine göre, tanığın beyanı farklı isim altında tutanağa kaydedilir ve sonraki soruşturma işlemlerinin bu isimle yürütülmesi sağlanır. Tutanak, ilgili Cumhuriyet savcısı veya hakim ile görevli zabıt katibince imzalanır. Cumhuriyet başsavcılığınca veya mahkemece bu Kanunda belirtilen kararlar, ayrı bir karar numarası verilmek suretiyle yerine getirilir. Tanığın gerçek kimlik ve adres bilgileri ile koruma kararı ayrı bir kartonda muhafaza edilir.

MADDE 5 – 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 178. Maddesinin 1. Fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 178 - (1) Mahkeme başkanı veya hâkim, sanığın veya katılanın gösterdiği tanık veya uzman kişinin çağırılması hakkındaki dilekçeyi reddettiğinde, sanık veya katılan o kişileri mahkemeye getirebilir. Bu kişilerin duruşmada dinlenmesi zorunludur.

MADDE 6 – 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 217. Maddesine 2. Fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki 3. Fıkra eklenmiştir.

Madde 217 – (3) Bilgisayar ile elektronik bilgi depolama araçlarının içerikleri hukuka uygun başka bir delille desteklenmedikleri takdirde hükme esas teşkil etmezler.

GEÇİCİ MADDE – (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte görev ve yetkilerine son verilen 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 10. Maddesiyle kurulan ağır ceza mahkemeleri ile 6352 sayılı Kanunun Geçici 2'nci maddesine göre görevlendirilmiş bulunan mahkemelerde görülmekte olan davalarla ilgili dosyalar üzerinde hiçbir işlem yapılmaksızın ve derhal suçun işlendiği yerdeki ağır ceza mahkemesine gönderilir. Bu yerde birden çok ağır ceza

mahkemesi varsa, dava dosyası UYAP sistemindeki sıraya göre görevli ağır ceza mahkemesine tevzi edilir.

(2) Bu yasanın 1. Maddesiyle görev ve yetkilerine son verilen mahkemelerce karar verilmiş olmakla birlikte, henüz gerekçesi yazım aşamasında bulunan dava dosyalarıyla ilgili olarak, gerekçe yazımı bu yasanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde tamamlanarak temyiz merciine gönderilir. Bu süre içinde mahkeme heyeti sadece gerekçeli kararın yazımı için geçici yetki ile görevli sayılırlar.

(3) Bu yasanın 1. Maddesiyle görev ve yetkilerine son verilen mahkemelerce karar verilmiş olmakla birlikte, henüz temyiz safahatında bulunan dosyalarla ilgili olarak, Yargıtay tarafından işin esasına girilmeksizin ilamın bozulmasına karar verilir ve dava dosyaları ilk derece mahkemenin bulunduğu yere iade olunur. Bu dava dosyaları da yukarıdaki (1). fıkrada belirtilen usule göre belirlenen ağır ceza mahkemesine gönderilir. Görevli mahkemece tabii hakimlik ilkesinin bir gereği olarak dava dosyası yeniden ele alınır ve savunma hakkı çerçevesinde başlangıcından itibaren yargılama işlemi gerçekleştirilir.

(4) 6352 Sayılı Yasanın Geçici Madde 2. maddesinin 4-5-6-7. Fıkralarıyla görev ve yetkileri belirlenmiş ağır ceza mahkemelerince kovuşturması yapılarak kesin hükümle neticelenen dava dosyaları ele alınarak kararın verildiği yerdeki ağır ceza mahkemesine UYAP sistemindeki sıraya göre tevzi edilir. Bu mahkemece Ceza Muhakemesi Kanununun 311. maddesinin 1. Fıkrasındaki koşullar aranmaksızın yeniden yargılama kararı verilir. Mahkemece, dava baştan itibaren görülür.

GEÇİCİ MADDE – (2) Bu Kanunun değişen hükümleri, devam eden veya yeniden yargılamaya konu olan kovuşturmalar açısından da uygulanır.

GEÇİCİ MADDE – (3) Bu kanunla görev ve yetkilerine son verilerek kapatılan mahkemeler bünyesinde görevli Cumhuriyet savcılarının yeni görevleri o yer Cumhuriyet Başsavcısı tarafından belirlenir. Bu mahkemelerdeki başkan ve hakimler hakkında yeni yetki ve görevlerini tespit ise Hakimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna aittir.

MADDE 7 - Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 8 - Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

